

Vereniging Nederlandse Gemeenten

Nassaulaan 12
2514 JS Den Haag

datum	ons kenmerk	pagina	betreft
14 mei 2020	20U0009233	1 van 3	risicovolle financiële situatie gemeenten tgv ontwikkelingen binnen de Wmo
uw kenmerk	aantal bijlagen	afdeling	
		Communicatie en Representatie	

Geacht bestuur en geachte directie van de VNG,

Op 22 april jongstleden ontvingen wij van u het bericht (update #15) waarin u aangeeft dat minister de Jonge (VWS) heeft besloten om in verband met de coronacrisis de eigen bijdrage in april en mei voor Wmo-ondersteuning collectief niét te innen. Een uitzondering is gemaakt voor inwoners die gebruik maken van de voorziening beschermd wonen intramuraal en opvang. De minister heeft besloten dat deze regeling voor iedereen van toepassing is, ongeacht of ondersteuning wel of niet is ontvangen in die periode. Het per inwoner in beeld brengen van de wel of niet gebruikte ondersteuning, zou volgens de minister op dit moment te arbeidsintensief zijn en zou kunnen rekenen op veel geschillen achteraf die ook veel tijd kosten. Tegelijkertijd met dit besluit heeft de minister aangekondigd dat hij met u, onze belangenbehartiger, in gesprek zal gaan over compensatie van gemeenten vanwege de inkomstenderving die uit deze specifieke maatregel voortvloeit.

Wij twijfelen er niet aan dat u als VNG de financiële situatie van uw leden kent en weet welke druk het sociaal domein op de gemeentebegrotingen legt. Toch hebben wij met een aantal Zuid Hollandse gemeenten gezamenlijk, in deze recente maatregel van de minister, aanleiding gezien om onze grote ongerustheid kenbaar te maken. Door diverse eerdere en meer recente (Wmo-)maatregelen, al dan niet corona-gebonden, zijn wij stap voor stap in een financieel uiterst risicovolle situatie beland. De optelsom van al die maatregelen, slaat forse gaten in onze gemeentelijke begrotingen. Deze reiken veel verder dan het mislopen van enige maanden eigen bijdragen voor Wmo-voorzieningen; het gaat om een reeks maatregelen die nadelige gevolgen voor de begrotingen hebben. Voor een aantal van ons is de financiële situatie daardoor niet lang houdbaar meer.

We dringen er daarom bij de VNG op aan om in de onderhandelingen te streven naar volledige compensatie van de nadelige financiële gevolgen van de maatregelen die we hierna concreet noemen.

1 Abonnementstarief

Door de invoering van het abonnementstarief zijn de opbrengsten uit de eigen bijdragen substantieel teruggelopen. Daarvoor is een beperkt compensatiebedrag overgeheveld naar gemeenten. Maar een bijkomend -veel groter- nadelig financieel effect van het abonnementstarief is dat de drempel voor inwoners om ondersteuning aan te vragen, met name voor hulp bij het huishouden, maar ook voor begeleiding, heel erg laag is geworden. Een belangrijk deel van de groei voor huishoudelijke hulp zit in de middeninkomens en hogere inkomens bleek uit recent onderzoek door het CBS dat afgelopen week in Binnenlands Bestuur gepubliceerd werd. De kosten om de vele aanvragen te beoordelen en zo nodig toe te kennen zijn daardoor fors gestegen. Bijvoorbeeld in Nissewaard steeg vanaf de ingangsdatum van het abonnementstarief het aantal aanvragen hulp bij de huishouding met 36% en voor begeleiding met 24%. Tot op heden hebben gemeenten voor deze enorme stijging van aanvragen slechts een zeer geringe compensatie ontvangen.

2. Onzekerheid over inkomsten t.g.v. achterstanden CAK

De inningsprocessen bij het CAK zijn nog steeds niet op orde. Er zijn op dit moment al 3 maanden geen eigen bijdragen geïnd door CAK. Wmo-cliënten hebben een brief gekregen dat zij geld opzij moeten zetten en dat op een later moment de bedragen ineens geïnd gaan worden. De vraag is in hoeverre inwoners die de eindjes aan elkaar moeten knopen daartoe in staat zijn en gemeenten om die reden ook weer inkomsten moeten derven. De vraag is of er al enig zicht is op verbetering van het inningsproces door het CAK of dat de we als gemeenten rekening moeten houden met inkomstenderving die zich verder opstapelt.

3. Vrijstelling eigen bijdragen april en mei

De inkomstenderving uit de maatregel om af te zien van betaling van eigen bijdragen door inwoners die een Wmo-beschikking hebben in de maanden april en mei, betreft nogmaals een substantieel bedrag dat wij mislopen en drukt eveneens zwaar op onze begrotingen. Daarnaast is het voor iedereen nog onzeker in hoeverre de gebruikelijke ondersteuning in de komende maanden wel doorgang kan vinden. Het kan nog steeds nodig zijn om alternatieven naar aard en volume in te zetten, waardoor de minister genoodzaakt is deze vrijstellingsmaatregel te verlengen, met alle financiële consequenties voor gemeenten van dien.

4. Coronakosten

Wij nemen als gemeenten uiteraard onze verantwoordelijkheid om tijdens de coronacrisis welzijnsorganisaties en zorgaanbieders door te betalen, als zouden zij de afgesproken ondersteuning geleverd hebben; een en ander in lijn met de richtlijnen van de VNG om de zorgcontinuïteit te behouden. In hoeverre straks daarenboven extra financiële inzet van gemeenten nodig is om de 'corona-schade' op te vangen is uiteraard nog niet duidelijk. Er bestaat een gerede kans dat inwoners in de corona-periode om verschillende redenen niet de ondersteuning en (medische) zorg ontvingen die zij onder normale omstandigheden gevraagd of gekregen hadden. Dat kan betekenen dat hun persoonlijke situatie problematischer is geworden en dat zij een groter beroep op noodzakelijke voorzieningen moeten doen die de kosten voor gemeenten kunnen gaan opvoeren.

Maar ook al op dit moment staan gemeenten aan de lat voor extra kosten die verband houden met de coronacrisis. Die kosten worden niet alleen in het sociaal domein gemaakt -denk aan

beschermende kleding, extra inzet jongerenwerkers, spreiding cliënten maatschappelijke opvang-, maar ook in andere domeinen zoals bijvoorbeeld Openbare Orde en Veiligheid en de Publieke Gezondheidszorg. Ook dat is een optelsom, die zijn weerslag heeft op de gemeentelijke begrotingen en waarover qua compensatie vooralsnog ook nog grote onzekerheid bestaat.

Wij menen met deze brief aangegeven te hebben dat wij als gemeenten niet meer in staat zijn al de genoemde financiële lasten binnen onze begrotingen op te vangen of daarvoor (delen van) onze reserves in te zetten. Bezuinigen op de kosten van het sociaal domein is naar ons idee geen optie, omdat daar juist ten gevolge van de coronacrisis (waar we het einde overigens niet van kennen) veel geld nodig zal zijn om de voorzieningen op een acceptabel niveau te houden. Elders bezuinigen binnen de gemeentelijke begroting gaat onherroepelijk ten koste van het op peil houden van de economie en van het investeren in infrastructuur en bouw, terwijl ook daar na de corona-periode veel inspanningen geleverd moeten worden.

Wij pleiten voor duidelijke afspraken tussen Rijk en gemeenten over financiële compensatie door het Rijk voor genoemde maatregelen. Maatregelen -al dan niet corona gerelateerd- waartoe het Rijk heeft besloten en waarvoor gemeenten de kostendrager zijn.

Door deze duidelijkheid te bieden, kunnen wij ons als gemeenten richten op het herstel van het sociale domein en daarmee op de zelfredzaamheid, het welbevinden en het verbeteren van de leefsituaties van onze inwoners die van onze ondersteuning afhankelijk zijn. De grote financiële risico's en onzekerheden over compensatie, benemen ons momenteel die ruimte.

Met de meeste hoogachting,

Léon Soeterboek
wethouder Zorg en Welzijn,

namens het college van B&W van de gemeente Nissewaard
en namens de colleges van B&W van de gemeenten Brielle, Westvoorne, Hellevoetsluis,
Goeree-Overflakkee, Schiedam, Maasluis, Vlaardingen, Papendrecht, Hendrik Ido Ambacht,
Zwijndrecht, Sliedrecht, Alblasserdam en Hardinxveld-Giessendam.